

Předmluva

V této knize přinášíme všechny dosud známé texty staročeské milostné lyriky od počátků tohoto žánru na přelomu 13. a 14. století až do 15. století. Texty jsou opatřeny komentářem. Naší edicí se snažíme o úhel pohledu, který je na rozdíl od předchozích edic rozšířen o srovnání staročeských lyrických textů s texty z prostředí německy mluvících zemí stejné doby.

Staročeská milostná lyrika stojí na konci dlouhé tradice středověké milostné lyriky, psané v národních jazycích. Tato tradice celkově utváří evropskou literaturu: Působí totiž od Petrarky – i když několikrát přetvořená a pozměněná – až po současnost.

V průběhu svého vývoje se velmi podstatně změnil původní poetický model, který počíná lyrikou provensálskou a starofrancouzskou a ve svém vývoji pokračuje v německém jazykovém prostředí. Tyto změny jsou výsledkem literárně – estetických a literárněhistorických procesů, vycházejících přímo ze žánru a jeho estetiky, ale dají se také vysvětlit jako důsledky hlavních sociálně-kulturních změn i pozměněných podmínek, za kterých byla literatura provozována; už neovlivňovala pouze společenskou elitu z řad šlechty.

Shody staročeské milostné lyriky s touto tradicí dvorské poezie jsou nepřehlédnutelné. Vedou do románského jazykového prostoru, hlavně však do prostoru německy mluvících zemí. Písňové typy, témata, motivy, metaforika a prvky stylu (méně však formální utváření strof) se zřetelně shodují s německým minnesangem a také s mladším německým lyrickým básnictvím 14. a 15. století.

Autoři staročeských milostných písní dokonce dokázali rozeznat různé fáze vývoje německé a románské milostné lyriky a jejich poučenost o obrazném a pojmovém světě „klasického“ německého minnesangu byla větší, než se dosud myslelo. To je velmi důležité a zajímavé.

Filologickým záměrem této edice je pojmenování těchto skutečností.

Doufáme, že naše práce přispěje k literárněvědné komparatistice a povede k dalšímu výzkumu toho, jak působila světská lyrika vrcholného středověku na lyriku pozdního středověku. Zdůrazníme-li, že se ve staročeské milostné lyrice spojují poetické vzory literatur různých dob, je její výpověď a hodnota na mimořádně vysoké úrovni.

Vznik této edice podnítila Sylvie Stanovská. Je autorkou ediční úpravy všech textů i autorkou údajů o provenienci, o všech uvedených rukopisech, z nichž jsme čerpali a o metrické výstavbě strof písní v komentáři. Manfred Kern spolupracoval na úvodu, komentář k písním si oba autoři edice rozdělili a vzájemně také kontrolovali. Části komentáře jsou vždy podepsány podle toho, kdo z badatelů je jejich autorem.

Na tomto místě bychom chtěli vyjádřit náš srdečný dík všem, kdo se na vzniku této knihy podíleli myšlenkovými podněty, radami, diskusí, kritikou i slovy, ze kterých jsme čerpali síly. Milan Kopecký (Masarykova univerzita Brno) nám byl se svou edicí české a latinské středověké světské lyriky v mnohém ohledu vzorem. Alfred Ebenbauer (Univerzita Vídeň) tento projekt velmi podporoval. Tímto chceme oběma již zesnulým badatelům věnovat důstojnou vzpomínku. Dušan Šlosar (Masarykova univerzita Brno) nám podal pomocnou ruku při řešení mnohých problémů staré češtiny. Stanislavu Tesařovi (Masarykova univerzita Brno) děkujeme za odbornou i technickou pomoc. Vlastimil Brom (Masarykova univerzita Brno) nám pomohl při technické úpravě textů písní.

Projekt této edice v němčině probíhal v rámci a s podporou badatelského programu AKTION Česká republika – Rakousko. Děkujeme proto ministerstvům obou zemí. Tisk německého vydání umožnila podpora německé nadace Alexandra von Humboldta, které patří rovněž náš velký dík.

Předkládaná česká edice je upravenou a doplněnou verzí německého vydání našeho díla *Alttschechische Liebeslyrik*, které vyšlo v nakladatelství Praesens Verlag ve Vídni v roce 2010.

Nynější ediční projekt vznikl s finanční podporou Grantového fondu děkana Filozofické fakulty MU.

Přejme si, aby vědecká spolupráce, přesahující hranice České republiky a Rakouska, i nadále vzrůstala.

Brno a Salzburg, v listopadu 2012

Sylvie Stanovská, Manfred Kern